

Міністерство освіти і науки України
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
Навчально-науковий інститут бізнесу і фінансів
Кафедра менеджменту, публічного управління та адміністрування
Аграрний університет (UR) (м. Краків, Польща)
Варшавський університет природничих наук (SGGW) (Польща)
Університет прикладних наук в Тарнові (Польща)
Університет торгівлі і послуг в Познані (Польща)
Університет Південної Богемії в Чеських Будейовіцах (Чеська республіка)
Університет Данубіус (Словацька Республіка)
Комратський державний університет (Республіка Молдова)
Державний аграрний університет Молдови
(Республіка Молдова)
Політехнічний університет Картахени (Іспанія)
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»
Миколаївський національний аграрний університет
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»
Хмельницький національний університет

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ: ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

ЗБІРНИК ТЕЗ

ІХ Міжнародної науково-практичної
Інтернет-конференції
науковців та здобувачів вищої освіти

17 травня 2024 року
м. Кам'янець-Подільський

УДК 330:338.439.5:336(063)
А45

Рекомендовано до опублікування Вченою Радою Закладу вищої освіти
«Подільський державний університет»
(протокол № 4 від 30 травня 2024 р.)

РЕЦЕНЗЕНТИ

Зоя ГАЛУШКА, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної теорії, менеджменту та адміністрування Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
Володимир РУДИК, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи, страхування та електронних платіжних систем Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Володимир ІВАНИШИН, д-р. екон. наук, професор, член-кореспондент НААН, заслужений працівник сільського господарства України, ректор ЗВО «ПДУ»

Svitlana LOBODA, доктор педагогічних наук, професор; Warsaw University of Life Sciences – SGGW.

Paulina KOLISNICHENKO, dr.n.e., prorektor ds. współpracy międzynarodowej WSHIU Akademia Nauk Stosowanych (Poznań, Polska).

Дмитро ПАРМАКЛІ, д-р. екон. наук, професор Комратського державного університету (Республіка Молдова)

Оксана БЯЛКОВСЬКА, д-р. екон. наук, професор, проректор з навчальної, науково-інноваційної та міжнародної діяльності ЗВО «ПДУ»

Ірина ЯСІНЕЦЬКА, д-р. екон. наук, професор, академік академії наук вищої освіти України, проректор з навчальної роботи ЗВО «ПДУ»

Микола МІСЮК, д-р. екон. наук, професор, заслужений економіст України, директор навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів ЗВО «ПДУ»

Алла ЧИКУРКОВА, д-р. екон. наук, професор, завідувач кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування ЗВО «ПДУ»

Лариса ЗАГНІТКО, канд. екон. наук., доцент, завідувач науково-дослідної частини ЗВО «ПДУ»

Анастасія ПОЛІЩУК, начальник відділу міжнародних зв'язків, Ph.D. (доктор філософії)

Юлія ГАЙБУРА, канд. екон. наук, доцент, заступник директора навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів ЗВО «ПДУ»

Актуальні проблеми управління та адміністрування: теоретичні і практичні аспекти: зб. матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції науковців та здобувачів вищої освіти, 17 травня 2024 р. / за наук. ред. ректора, доктора економічних наук, професора В.Іванишин. Кам'янець-Подільський : ЗВО «ПДУ», 2024. 325 с.

(Проведення конференції зареєстровано в ДНУ «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації»: Посвідчення №585 від 11.12.2023)

До збірника увійшли матеріали учасників ІХ Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції науковців та здобувачів вищої освіти (17 травня 2024 р.).

Матеріали конференції висвітлюють авторські наукові підходи до розв'язання нагальних питань управління соціально-економічними процесами в умовах війни та в поствоєнний період; трансформації системи менеджменту в контексті реагування на виклики сьогодення; висвітлені особливості сучасної парадигми стратегічного, кадрового, інноваційного, фінансового та страхового менеджменту; галузеві та регіональні аспекти менеджменту; управління проектами та програмами розвитку соціально-економічних систем в умовах євроінтеграційних процесів; запропоновані результати наукових досліджень авторів у сферах публічного управління та публічної служби; державної політики та врядування; публічного та ділового адміністрування; розкриті проблеми маркетингу і логістики в умовах глобалізації; використання сучасних інформаційних технологій в управлінні; передумови цифрового розвитку та електронної демократії; проблемні питання правового, документального та обліково-аналітичного забезпечення управлінських рішень.

УДК 330:338.439.5:336(063)

За зміст публікацій, достовірність інформації, цитат, покликань на літературні джерела відповідальність несуть автори.

©Колектив авторів, 2024

© Заклад вищої освіти «Подільський державний університет», 2024

Марія ДИХА

доктор економічних наук, професор,
професорка кафедри економіки, аналітики, моделювання та інформаційних
технологій в бізнесі,

Хмельницький національний університет, Україна

Андрій ЛЯШОК

аспірант, здобувач PhD за спеціальністю 051 «Економіка»

Хмельницький національний університет, Україна

Олександр ТАРАНЮК

аспірант, здобувач PhD за спеціальністю 051 «Економіка»

Хмельницький національний університет, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Країни світу здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, яка обумовлюється великою кількістю чинників: наявністю або відсутністю певних видів ресурсів, наявністю або відсутністю налагоджених певних видів діяльності, налагодженими зовнішньоекономічними зв'язками тощо. Природні умови, рівень розвитку виробництв, технологій, організаційно-управлінська діяльність визначають напрями розвитку та обсяги зовнішньоторговельної діяльності; членство / не участь країн в міжнародних інституціях / об'єднаннях також визначає умови співпраці в рамках об'єднань та скоординовану зовнішньоторговельну політику відносно третіх країн. На зовнішньоекономічну діяльність усіх країн світу впливають зовнішньоекономічні зв'язки між країнами, рівень інтеграції між країнами та узгоджений рівень співпраці в рамках об'єднань, зовнішньополітична турбулентність.

Держави, забезпечуючи визначений формат інтеграції своїх економік у світове господарство, використовують широкий вибір інструментів, за допомогою яких обмежують імпорт або сприяють залученню певних видів

товарів, здійснюють обмеження відносно певних країн, створюють умови підтримки вітчизняного виробника тощо.

У публікації [1] проведено аналіз стану та тенденцій зовнішньоторговельної діяльності України; проаналізовано товарну структуру експорту та імпорту України, визначено проблеми, які сповільнюють розвиток економіки в цілому та негативно впливають на розвиток зовнішньоторговельної діяльності України, а також визначено окремі заходи щодо нарощення обсягів експорту, покращення зовнішньоторговельного балансу України.

Від початку повномасштабного вторгнення РФ на територію України на державному рівні було прийнято низку необхідних рішень з урахуванням реалій війни. Інституції України реагували рішеннями, відповідно до вимог та потреб, які змінилися. Прийняті нормативні акти за своєю суттю стали найбільш ліберальними за всю історію незалежної України. Зокрема, 24.02.2022 р. Кабінетом Міністрів України було прийнято Постанову «Про перелік товарів критичного імпорту» [2]. Правління Національного банку України прийняло 24.02.2022 р. Постанову «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» [3]. Серед нормативних документів щодо регулювання зовнішньоекономічної діяльності також варто виокремити Постанову Кабінету Міністрів України від 16.03.2022 р. «Деякі питання товарів критичного імпорту» [4], Постанову Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 р. «Деякі питання здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, зокрема транспортних засобів, в умовах воєнного стану» [5]. Прийняті нормативні документи були продиктовані умовами часу, необхідністю ввезення в Україну певних видів товарів і, зазначимо, що під впливом обставин, чинників та швидкозмінних реалій, перелік товарів, умови ввезення зазнавали коригувань. Нормативні акти взаємоузгоджувалися між собою, зокрема, набуття чинності Постанови № 330 [5] згідно з її пунктом 7 поставлено у залежність від набуття чинності Закону України № 2142-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану» [6],

який вступив у дію 6 квітня 2022 р. Законом [6], зокрема, передбачено здійснення в умовах воєнного стану митного контролю та митного оформлення без справляння митних платежів, у т. ч. ПДВ та акцизного податку. Також було змінено процедури отримання ліцензій для здійснення зовнішньоекономічних операцій під час воєнного стану. Кабінет Міністрів України суттєво спростив процедуру отримання суб'єктами господарювання права на провадження окремих видів господарської діяльності, дозволивши не отримувати дозвільні документи, а обмежуватися лише поданням до уповноваженого органу декларації про провадження господарської діяльності за встановленою формою, що врегульовано Постановою [7], до якої також внесено ряд змін та доповнень.

Зазначимо, що обсяги зовнішньоторговельного обороту України із РФ скорочувалися впродовж останніх років, зважаючи на агресію останньої до України. Проте, лише 9 квітня 2022 р. Кабінет Міністрів України ухвалив рішення про запровадження повного ембарго на імпорту товарів з РФ. [8]

Зовнішньоекономічна діяльність України з початку повномасштабного вторгнення РФ на територію України зазнала суттєвих змін. Війна РФ проти України вплинула на функціонування галузей національної економіки, окремих суб'єктів господарювання в Україні; на обсяги та напрями здійснення зовнішньоторговельної діяльності. Впродовж останніх років сальдо зовнішньоторговельного балансу України було від'ємним, а з початком повномасштабної війни погіршилося (табл. 1).

Таблиця 1.

Сальдо зовнішньоторговельного балансу України, 2019-2023 рр.*

Рік	Експорт, млрд дол США	Імпорт, млрд дол США	Сальдо торговельного балансу, млрд дол США
2019	50,05	60,80	-10,75
2020	49,19	54,34	-5,14
2021	68,07	72,84	-4,77
2022	44,14	55,30	-11,16
2023	36,19	63,56	-27,37

* без врахування даних тимчасово окупованих територій України.

Джерело: складено авторами за даними [9].

Наслідки війни в Україні у різній мірі відчутні в усіх країнах світу. Сучасний світ зазнає масштабних трансформацій. Відбулася переорієнтація зовнішньоторговельних потоків, скорочення або відмова від російських енергоресурсів європейськими країнами. Відбувається підтримка України у різних секторах економіки, у прийнятті вимушено переміщених осіб через війну в Україні. Роль України у системі світоцивілізаційних змін детальніше описано у публікації [10]. Проте, багато не вирішених проблем, неоднозначних питань, які потребують узгодження на двосторонніх рівнях та на рівні інтеграційних об'єднань.

Важким випробуванням для України стало блокування українсько-польського кордону польськими фермерами, польськими перевізниками. Блокада експорту з України сільськогосподарських товарів почалася 6 листопада 2023 р. з відновленням роботи кордону на деякі дні за узгодженості певних умов, що не вирішувало на той період часу проблему [11]. Країнам Європи доцільно звернути увагу насамперед на обсяги експорту аналогічних груп товарів з РФ. Російська та білоруська сільськогосподарська продукція заходить на польський ринок у значно більших обсягах, ніж з України. І це під час війни та запроваджених санкцій Європейського союзу проти РФ.

Запроваджені санкції проти РФ є недостатніми і малодієвими. До того ж, в ракетах, які летять на Україну, знайдені комплектуючі з країн Європи та США. Росія продовжує зовнішньоекономічну діяльність з цивілізованим світом або обходить певні введені санкції через треті країни.

На сьогодні надзвичайно важливим є закінчення війни та утвердження цивілізованих правил та норм зовнішньоекономічної взаємодії.

Список використаної літератури

1. Диха М.В., Лямець І.А. Зовнішньоторговельна діяльність України: стан, проблеми, перспективи. *Науковий вісник ІФНТУНГ. Серія: Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості*. 2021. № 1(23). С. 108-117. URL: <https://eung.nung.edu.ua/index.php/ecom/article/view/324/303>

2. «Про перелік товарів критичного імпорту». Постанова КМУ від 24.02.2022 № 153; «Про окремі питання щодо забезпечення здійснення імпорту» (назва у редакції постанови КМУ від 07.07.2022 р. № 761 із змінами і доповненнями. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/kp220153?an=7>

3. «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану». Постанова Правління Національного банку України від 24.02.2022 р. № 18 із змінами і доповненнями. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/PB22027?an=1>

4. «Деякі питання товарів критичного імпорту». Постанова КМУ від 16.03.2022 № 289 із змінами та доповненнями. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KP220289>

5. «Деякі питання здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, зокрема транспортних засобів, в умовах воєнного стану». Постанова КМУ від 20.03.2022 р. № 330. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KP220330?an=1&lang=ua>

6. «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану». Закон України від 24.03.2022 р. № 2142-IX. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/t222142?utm_source=biz.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=bizpress01

7. «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану» Постанова КМУ від 18.03.2022 р. № 314 із змінами і доповненнями. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/kp220314?an=1>

8. Урядовий портал. <https://www.kmu.gov.ua>

9. Статистична інформація. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

10. Dykha M., Dykha V. Ukraina w systemie przemian cywilizacyjnych świata i innowacyjnego rozwoju. *Poland: Prace naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Przedsiębiorczości z siedzibą w Wałbrzychu*. 2022. T. 52 (2). P. 149-162. URL: https://pracenaukowe.wwszip.pl/prace/PN_52.pdf ; <https://elar.khmn.edu.ua/handle/123456789/13100>

11. Блокування кордону з Польщею: яких збитків зазнають компанії та які наслідки для України. Офіційний сайт українського інформаційного порталу «ТСН». URL: <https://tsn.ua/groshi/blokuvannya-kordonu-z-polscheyu-yakih-zbitkiv-zaznayut-kompaniyi-ta-yaki-naslidki-dlya-ukrayini-2455423.html>

		НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	
64.	Сергій СЕМЕНОВ	ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД ДО МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	249
65.	Тетяна СОКОЛ	ЗНАЧЕННЯ ДОТРИМАННЯ ЕТИКЕТУ ДЛЯ СУЧАСНОЇ ДІЛОВОЇ ЛЮДИНИ	253
66.	Іванна СТЕЛЬМАЩУК	СТРАТЕГІЇ ПОВЕДІНКИ В КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЯХ	257
67.	Анна СУХОРУКОВА	ФОРМУВАННЯ КАДРОВОЇ СТРАТЕГІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗА УМОВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ	261
68.	Тарас ТАЛЬКО	УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА	264
69.	Ярослав ТИВОНЧУК	ВПЛИВ ІНСТИТУЦІЙНИХ ФАКТОРІВ НА РОЗВИТОК ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ	268
70.	Аліна ТИМЧЕНКО	АДАПТАЦІЯ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ ДО ВИМОГ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ	272
71.	Анастасія ТИМЧУК	СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	276
72.	Владислав УМАНЦІВ	ПОВОЄННЕ ЕКОНОМІЧНЕ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	279
73.	Наталія ФЕДОРЧУК	МІЖНАРОДНА ЛОГІСТИКА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	281
74.	Богдан ХАРЧЕНКО	КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ЯК КАТЕГОРІЯ	283
75.	Інна ЦВІГУН, Володимир МАТІЯШ	Інна ЦВІГУН, Володимир МАТІЯШ	287
76.	Світлана ЧЕРНЕЙ	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ	293
77.	Олександр ЧОРНИЙ	УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ ЕФЕКТИВНІСТЮ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	298
78.	Лариса ЧОРНОБАЙ, Андрій КРАВЧЕНКО	МОДЕРНІЗАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЙ В СУЧАСНОМУ ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ	302
79.	Наталія ШИШПАНОВА, Ірина КОРМИШКІНА	РОЗВИТОК РОБОЧОЇ СИЛИ ПУБЛІЧНОЇ СФЕРИ РЕГІОНУ	305
80.	Іван ШПІНЯК	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РИЗИКООРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ	308
81.	Олександр ЮРЧЕНКО	ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ МЕХАНІЗМУ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ	312
82.	Марія ДИХА, Андрій ЛЯШОК, Олександр ТАРАНЮК	ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ	316

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ: ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

ЗБІРНИК ТЕЗ

**ІХ Міжнародної науково-практичної
Інтернет-конференції
науковців та здобувачів вищої освіти
17 травня 2024 року
(електронне видання)**

За наук. ред. ректора, доктора економічних наук, професора,
членкореспондента НААН В. Іванишин

Матеріали друкуються в авторській редакції

Відповідальна за випуск Чикуркова А.Д.

Підписано до поширення через мережу Інтернет 30.05.2023 р. Авт. арк. 325

Ум. друк. арк. 13,54.

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

Кам'янець-Подільський – 2024